

God forskning

– analyse og debat

Anmeldt af Kristian Hvidtfelt Nielsen, Institut for Videnskabsstudier, Aarhus Universitet. E-mail: khn@ivs.au.dk

■ Forskning har til alle tider været tæt knyttet til særlige evaluering- og kommunikationsformer. Ofte er den aktuelle tid blevet anset for at være noget særligt – også i denne henseende. Netop nu er der mange, der mener, at forskningsverden gennemlever et sandt boom for forskningsevaluering og -kommunikation. Det er konsekvensen af øgede krav om samfundsrelevans og deraf følgende fokus på afrapportering og kvalitetssikring af forskningsoutputtet, mange flere kommunikationskanaler for forskere end tidligere og – ikke mindst – et væld af nye bibliometriske forskningsindikatorer.

Denne samtidsanalyse ligger til grund for antologien *Hvad er forskning?* Bogen indeholder en række artikler, primært skrevet af videnskabshistorikere og -filosoffer, og inddelt i tre temaer: Normer, Videnskab og Samfund. Præmissen er, at den stigende politiske og demokratiske interesse for forskningen afstedkommer behov for refleksioner over spørgsmålet i bogens titel og andre, nært relaterede spørgsmål som: Hvad er god forskning? Er der forskel på videnskab og forskning?

Et umenneskeligt fællesskab

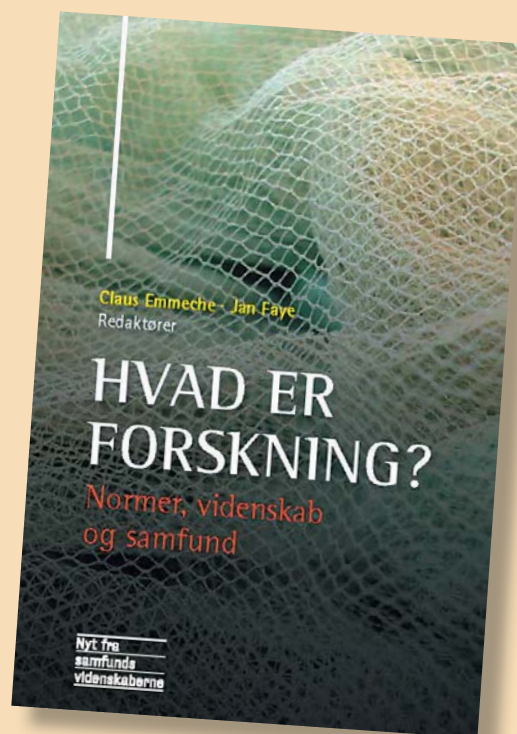
Mange af forfatterne, og særligt i bogens to første temaer, understreger, at forskning er tæt knyttet til forskerfællesskaber og dertil knyttede normer og værdier. Det er videnskabssociologens Robert Mertons normer, der oftest henvises til: fællesskab, universalisme, upar-

tiskhed og organiseret skeptisisme. Og der argumenteres for, at forskning bygger på en særlig høj integritet og værdifulde, moralske standarder; også selv om det nærmest er i direkte modstrid med selve forestillingen om forskning som et socialt fællesskab. Det er i givet fald et meget fladt, underligt og nærmest umenneskeligt fællesskab, der således er tale om.

Som modvægt kunne jeg personligt godt have ønsket mig nogle lidt mere stridende og barske sociologiske pointer omkring forskningens sociale ansigt: For eksempel, Pierre Bourdieus beskrivelse af forskningen som et konfliktfyldt felt, der er drevet af konkurrence om anerkendelse, midler og prestige. Det ville have klædt de til tider lidt sterile svar på spørgsmålet om, hvad forskning er, som man ellers finder i bogen.

Om kvantitet kontra kvalitet

Den sidste del af antologien omhandler bl.a. forskningsindikatorer og -kvalitet, og det er her, at bogens aktuelle og politiske relevans kommer mest tydeligt til syne. Der er en informerende introduktion til de bibliometriske forskningsindikatorers historie, og der er et svidende bidrag om manglen på logik bag brugen af sådanne indikatorer: Deres iboende karakter af kvantitativt mål bliver uden videre gjort til et kvalitetsmål i sig selv. Selv om det er naturligt at sidestille meget med godt, er der ikke videnskabsteoretisk belæg for, at det også gælder forskning.

Hvad angår spørgsmålet om forskningskvantitet vs. -kvalitet, kan det med fordel betragtes som et socialt kommunikationsredskab mellem forskere. Forskere foretager i deres fælles kommunikation konstant den type af vurderinger, som ligger til grund for den eksterne forskningsevaluering. Spørgsmålet har dog også påtrængende relevans udenfor forskningsverden, som bogen samlet set og med al tydelighed viser. Derfor er der også al mulig grund til at ønske sig flere analyser af forskningskvantitet/kvalitet som et politisk og ledelsesmæssigt begreb, sådan som det sker i bogens afsluttende artikel.

Samlet set udgør bogen en

rettidig refleksion over, hvad forskning er, og dét på et tidspunkt i historien, hvor forskning kvantitativt set aldrig har fyldt mere i det offentlige rum og i den politiske debat. Bogen har værdi som et videnskabs-teoretisk indlæg i en aktuel forskningsdebat, og den bør også kunne finde anvendelse i uddannelsessystemet.

Claus Emmeche og Jan Faye (red.) (2010) *Hvad er forskning? Normer, videnskab og samfund*. København: Nyt fra Samfundsvidenskaberne. 275 s., 298,- kr. ■